

OPINNÄYTETYÖ

Koulutuskiertueen tuotantosuunnitelma: Lasten ja nuorten seksuaalikasvatuksen kehittäminen kouluissa

Liisi Virta

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

(4/2024)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

Tekijä: Liisi Virta

Opinnäytetyön nimi: Koulutuskiertueen tuotantosuunnitelma: Lasten ja nuorten seksuaalikasvatuksen kehittäminen kouluissa

Sivumäärä: 40 ja 2 liitesivua

Työn ohjaaja: Jonna Aakkula

Työn tilaaja: Iloseksi - Seksuaaliterapeutti Mari Huistinoja

Opinnäytetyöni keskittyi suunnittelemaan ja kehittämään tuotantosuunnitelmaa, joka syventyy erityisesti koulutuskiertueen tuotannolliseen puoleen seksuaalikasvatuksen edistämiseksi kouluissa.

Tavoitteenani oli luoda kokonaisvaltainen suunnitelma, joka tarjoaa käytännönläheisiä ja toteuttamiskelpoisia ratkaisuja koulutuskiertueen järjestämiseen. Painopisteenä oli tuotannon organisointi, aikataulutus, resurssien hallinta sekä käytännön toteutus kouluympäristössä. Tuotantosuunnitelma pyrkii vastaamaan nuorten tarpeisiin ja yhteiskunnan muuttuviin haasteisiin seksuaalikasvatuksessa tuoden samalla esiin koulutuskiertueen käytännön toteutuksen tärkeyden ja vaikutuksen oppilaiden seksuaaliterveyteen ja hyvinvointiin.

Opinnäytetyöni pohjautui sekä haastattelu- että havainnointitutkimuksiin. Haastattelut tarjosivat mahdollisuuden syventyä alan asiantuntijoiden näkemyksiin sekä kokemuksiin seksuaalikasvatuksen haasteista ja tarpeista. Näiden asiantuntijoiden arvokkaat näkökulmat auttoivat hahmottamaan koulutuskiertueen sisältöjä ja toteutusta.

Opinnäytetyöni lopputuloksena syntyi kattava tuotantosuunnitelma, joka tarjoaa selkeän ja käytännöllisen askelmerkin koulutuskiertueen käynnistämiseen tulevaisuudessa. Tämä suunnitelma ei ainoastaan hahmottele koulutuskiertueen sisältöjä ja toteutusta, vaan luo myös konkreettisen pohjan toiminnan aloittamiselle. Tuotantosuunnitelman avulla koulutuskiertueen organisointi ja resurssien hallinta ovat hallittuja ja tehokkaita.

Asiasanat: koulutuskiertue, tuotantosuunnitelma, seksuaalikasvatus, hyvinvointi

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Management 240 ECTS

Author: Liisi Virta
Title: Education Tour: Developing Children and Youth Sexual Education in Schools
Number of Pages: 40 and 2 attachment pages
Supervisor: Jonna Aakkula
Commissioned by: Iloseksi – Sex therapist Mari Huistinoja

My thesis focused on designing and developing a production plan that delves specifically into the production aspect of an educational tour to promote sexual education in schools.

My aim was to create a comprehensive plan that provides practical and feasible solutions for organizing the educational tour. The emphasis was on production coordination, scheduling, resource management, and practical implementation in the school environment. The production plan aims to address the needs of young people and the changing societal challenges in sexual education, while also highlighting the importance and impact of the practical implementation of the educational tour on students' sexual health and well-being.

My thesis was based on both interview and observation studies. Interviews provided an opportunity to delve into the views and experiences of experts in the field of sexual education challenges and needs. The valuable insights from these experts helped to shape the content and implementation of the educational tour.

As a result of my thesis, a comprehensive production plan was developed, providing a clear and practical roadmap for launching the educational tour in the future. This plan not only outlines the content and implementation of the educational tour but also creates a concrete foundation for initiating the operation. With this plan, the organization and management of the educational tour are controlled and efficient.

Keywords: educational tour, production plan, sexual education, well-being

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	KOULUTUSKIERTUE	8
3	LASTEN JA NUORTEN SEKSUAALIKASVATUKSEN KESKEISET NÄKÖKULMAT	9
	3.1 Terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen	9
	3.2 Moniulotteinen lähestymistapa seksuaalikasvatukseen	10
	3.3 Monipuolisten ja kattavien opetusohjelmien merkitys	11
	3.4 Ikätasoon sovitetun tiedon jakaminen	12
	3.5 Vanhempien osallistuminen seksuaalikasvatukseen	14
	3.6 Tasa-arvon edistäminen	15
	3.7 Turvallisen ilmapiirin luominen	16
	3.8 Digitalisaation hyödyntäminen seksuaalikasvatuksessa	17
4	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TOTEUTUS	19
	4.1 Tuotantosuosittelun suunnittelu ja toteutus	19
	4.2 Tutkimusmetodologia	20
5	HAASTATTELUT	22
6	TAVOITTEIDEN JA RESURSSIEN MÄÄRITTELY	25
	6.1 Selkeät tavoitteet	25
	6.2 Aikataulu	25
	6.3 Tarvittavat resurssit	26
	6.4 Budjetti	28
	6.5 Riskienhallintasuunnitelma	29

7	LAADUNVARMISTUS, VIESTINTÄ JA SEURANTA.....	31
	7.1 Laadunvarmistusmenetelmät	31
	7.2 Viestintäsuunnitelma.....	32
	7.3 Seuranta- ja arviointimenetelmät	33
8	YHTEENVETO JA OMA POHDINTA.....	35
	LÄHTEET	38

1 JOHDANTO

Nuorten seksuaali- ja seksuaaliterveysasiat ovat kokeneet merkittäviä muutoksia viime vuosikymmenien aikana. Nuoret ovat saaneet enemmän vapauksia ja mahdollisuuksia ilmaista itseään, mikä on johtanut seurustelun ja seksuaalisen aktiivisuuden alkamisikärajan laskuun. Tämä kehitys liittyy osaksi nuorten parantuneeseen tiedontasoon seksuaalikasvatuksen tehostumisen myötä. Seurauksena teini-ikäisten raskaudet, abortit ja sukupuolitaudit ovat vähentyneet. Vaikka koulujen seksuaalikasvatuksen ja koululaisten seksuaaliterveyteen liittyvät tiedot ovatkin hyvällä tasolla myös Euroopassa vertailtaessa, ei ole syytä tyytyä nykytilanteeseen. 1990-luvun laman aika osoitti selvästi, millaisia seurauksia voi olla alan opetuksen ja koulujen terveydenhuollon leikkaamisella: teiniraskaudet ja sukupuolitaudit nuorten keskuudessa lisääntyivät merkittävästi. Suomessa ei ole tarjolla kattavaa ja yhtenäistä oppimateriaalia peruskoululaisille seksuaaliterveyteen liittyen, lukuun ottamatta terveystiedon oppikirjoja. Tutkimus on osoittanut myös, että koulujen opetuksessa sekä seksuaaliterveyteen liittyvissä tiedoissa esiintyy edelleen merkittäviä alueellisia eroja. Tämä osoittaa, että työtä ja haasteita on vielä paljon edessä. (Kontula & Meriläinen 2006.)

Lasten ja nuorten seksuaalikasvatus kouluissa on olennainen osa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Opinnäytetyöni tarkoituksena on suunnitella tuotantosuunnitelma yhdistyksen perustamiseksi, joka keskittyy koulutuskiertueeseen seksuaalikasvatuksen kehittämiseen kouluissa. Tavoitteenani on luoda kokonaisvaltainen suunnitelma, joka tarjoaa käytännönläheisiä ja toteuttamiskelpoisia ratkaisuja koulutuskiertueen järjestämiseen. Painopisteenä on tuotannon organisointi, aikataulutus, resurssien hallinta sekä käytännön toteutus kouluympäristössä. Digitalisaation vaikutukset ja yhteiskunnalliset muutokset korostavat tarvetta päivittää ja inklusoida seksuaalikasvatusta.

Työssä keskitytään koulutuskiertueen suunnitteluun ja toteutukseen. Tuotantosuunnitelma tarjoaa selkeän suunnan seksuaalikasvatuksen edistämiseksi kouluissa, mikä on investointi terveeseen kehitykseen ja vastuulliseen aikuisuuteen. Keskeisiä osa-alueita ovat myös viestintästrategia sekä seuranta- ja arviointimenetelmät, jotka mahdollistavat toiminnan tehokkaan ja vaikuttavan toteutuksen.

Painopiste on myös kriittisen medialukutaidon ja terveiden näkökulmien edistämässä digitalisessa ympäristössä. Opinnäytetyön tuloksena syntyy konkreettinen tuotantosuunnitelma, joka pyrkii vastaamaan nuorten tarpeisiin ja yhteiskunnan muuttuviin haasteisiin seksuaalikasvatuksessa.

2 KOULUTUSKIERTUE

Koulutuskierue on tapahtumasarja, jossa järjestetään koulutustilaisuuksia eri kaupungeissa ja kouluissa. Tässä tapauksessa koulutuskierue on suunnattu lapsille ja nuorille, keskittyen heidän seksuaalikasvatukseensa tarjoten heille tietoa, työkaluja ja oppia heidän omasta seksuaalisuudestaan ja terveydestään. Kierueen tavoitteena on opastaa nuoria erilaisiin seksuaalikasvatukseen liittyviin teemoihin, kuten kehon muutoksiin, seksuaaliseen ja sukupuoliseen moninaisuuteen, turvalliseen seksiin ja ihmissuhteisiin, ehkäisyyn, suostumukseen sekä digitaaliseen turvallisuuteen.

Koulutuskieruetta tulevat pitämään alansa asiantuntijat, jotka ovat perehtyneet seksuaalikasvatuksen haasteisiin ja tarpeisiin. Heidän laaja kokemuksensa ja asiantuntemuksensa varmistavat koulutuskierueen sisällön korkean laadun ja ammattimaisuuden. Näiden asiantuntijoiden osallistuminen koulutuskierueen toteutukseen takaa myös sen, että sisällöt ovat ajankohtaisia ja vastaavat nuorten tarpeisiin ja odotuksiin seksuaalikasvatuksen saralla.

Koulutuskierue voi sisältää osallistavia workshoppeja, paneelikeskusteluja, luentoja ja muita toiminnallisia tapahtumia, joissa nuoret voivat oppia, kysyä kysymyksiä ja jakaa kokemuksiaan turvallisessa ja kannustavassa ympäristössä. Tämä auttaa nuoria kehittämään terveitä suhteita, itsetuntoa ja taitoja, joita he tarvitsevat navigoidakseen seksuaalisuuteen liittyvissä kysymyksissä ja tilanteissa.

Koulutuskierueen lähestymistapa on nuorilähtöinen ja osallistava, kannustaen nuoria ottamaan aktiivisen roolin omassa seksuaalikasvatuksessaan ja edistämällä avointa ja kunnioittavaa keskustelukulttuuria seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa. Tällainen kierue on erittäin hyödyllinen nuorille tarjoten heille tietoa ja taitoja, joita he voivat käyttää terveellisen ja onnellisen seksuaali-identiteetin kehittämisessä.

3 LASTEN JA NUORTEN SEKSUAALIKASVATUKSEN KESKEISET NÄKÖKULMAT

Seksuaalikasvatuksen avulla yksilö hankkii tietoja ja taitoja, jotka auttavat häntä pohtimaan omia asenteitaan seksuaalisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Näiden tietojen pohjalta hän voi tehdä itselleen parhaita mahdollisia päätöksiä oman seksuaalisuutensa toteuttamisessa. Seksuaalikasvatus on jokaisen ihmisen oikeus, ja seksuaalioikeudet ovat olennainen osa ihmisoikeuksia. (Väestöliitto 2024.) Seksuaalikasvatus toimii laajempänä käsitteenä, joka kattaa sisäänsä tarkemmat osa-alueet kuten seksuaalivalistus, seksuaaliopetus ja seksuaalineuvonta (Nummelin 1995). 1990-luvun lopulla käsitteet seksuaalikasvatus ja seksuaaliopetus alkoivat vakiintua yhä enemmän kotimaiseen kieleen ja käytäntöihin. Seksuaali-alkuiset käsitteet eivät tuottaneet ongelmia opetuksen sisältöjen suunnittelussa ja määrittelyssä. Ihmissuhdeasiat ja seurustelu nähtiin osana seksuaalikasvatusta. (Kontula & Meriläinen 2006.)

Lasten ja nuorten seksuaalikasvatuksen merkitys kouluissa on valtava monella eri tasolla. Seksuaalikasvatus kouluissa tarjoaa mahdollisuuden antaa oppilaille luotettavaa ja faktapohjaista tietoa seksuaalisuudesta ja ihmiskehosta. Tämä on mielestäni erityisen tärkeää nykyaikana, jolloin nuoret altistuvat valtavalle määrälle epätarkkoja ja jopa haitallisia tietoja internetissä ja muissa mediakanavissa. Kun oppilaat saavat kattavaa ja inklusiivista seksuaalikasvatusta, he oppivat arvostamaan ja kunnioittamaan ihmisten erilaisia kokemuksia ja identiteettejä. Tämä voi auttaa ehkäisemään syrjintää ja edistämään tasa-arvoa yhteiskunnassa. Seksuaalikasvatus voi auttaa nuoria kehittämään itseluottamusta ja itsetuntemusta seksuaalisuutensa suhteen. Seksuaalikasvatuksen merkitys on valtava niin yksilöiden kuin yhteiskunnankin kannalta.

3.1 Terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

Mielestäni lasten ja nuorten seksuaalikasvatuksen merkitys korostuu olennaisena osana terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä. Tämä koulutuksen muoto tarjoaa nuorille tietoja, taitoja ja asenteita, jotka ovat välttämättömiä terveen seksuaalisen kehityksen tukemiseksi ja vastuullisen päätöksenteon tueksi. Seksuaalikasvatus kattaa laajasti biologisen tiedon lisäksi myös sosiaaliset, psykologiset ja eettiset näkökulmat, joiden avulla nuoret voivat ymmärtää ja arvioida seksuaalisuuttaan ja ihmissuhteitaan.

Seksuaalikasvatuksen päämääränä, samoin kuin muussakin kasvatuksessa, on tukea lasten, nuorten ja aikuisten henkilökohtaista kasvua ja ohjata heitä omaksumaan yhteisön hyväksymiä arvoja ja käytöstapoja. Kasvatettavaa opastetaan kehittymään vähitellen sellaiseksi yksilöksi, joka kykenee ottamaan vastuuta omasta elämästään ja tekemään omia päätöksiään. Tämä edellyttää riittävän tiedon saamista sekä mahdollisuutta harjoitella uusia taitoja. Oppiminen tapahtuu kokeneemman ohjauksessa, kunnes henkilö on oppinut hallitsemaan asiat itse. (WHO 2010.) UNESCO:n mukaan seksuaalikasvatuksen tulisi tarjota ikäryhmälle sopivaa ja kulttuurisesti merkityksellistä tietoa seksistä ja suhteista, joka perustuu tieteelliseen ja realistiseen näkemykseen ilman tuomitsemista. Seksuaalikasvatus mahdollistaa omien arvojen ja asenteiden tarkastelun sekä kehittää päätöksentekoa, viestintää ja riskienhallintataitoja eri seksuaalisuuden näkökulmista. (UNESCO 2009.)

Kokonaisuudessaan lasten ja nuorten seksuaalikasvatuksen merkitys on suuri, sillä se luo perustan terveelle seksuaalisuudelle ja hyvinvoivalle elämälle. Oikein suunniteltu ja toteutettu seksuaalikasvatus kouluympäristössä tukee nuorten kehitystä ja auttaa heitä navigoimaan monimutkaisessa seksuaalikentässä vastuullisesti ja itsenäisesti.

3.2 Moniulotteinen lähestymistapa seksuaalikasvatukseen

Opetettavien ikäryhmien tai luokka-asteiden määrittely on erittäin merkittävä päätös, koska se vaikuttaa moniin muihin päätöksiin. Seksuaalikasvatuksen standardeissa korostetaan varhaisen aloituksen tärkeyttä ja aiheiden kertaamista myöhemmin, ottaen huomioon lapsen tai nuoren kehitysvaiheet. Tämä lähestymistapa perustuu siihen, että lasten kysymykset ja kyky ymmärtää asioita muuttuvat iän myötä. Varhainen aloitus voi myös vähentää aiheiden kiusallisuutta, koska aiheet tulevat tutuiksi ja niiden käsittely murrosiässä helpottuu. Ennen kaikkea on tärkeää, että lapset ovat valmiita käsittelemään seksuaalisuuteen liittyviä asioita ennen niiden kohtaamista. (WHO 2010.)

Moniulotteinen lähestymistapa seksuaalikasvatukseen on välttämätön, jotta voidaan vastata oppilaiden tarpeisiin ja tarjota heille kattavaa ja inklusiivista oppimiskokemusta. Tämä lähestymistapa ottaa huomioon seksuaalisuuden moninaisuuden sekä oppilaiden erilaiset taustat, identiteetit ja tarpeet. Yksiulotteisen seksuaalikasvatuksen sijaan, joka keskittyisi ainoastaan biologiseen lisääntymiseen ja ehkäisyyn, moniulotteinen lähestymistapa laajentaa

näkökulmaa. Se sisältää seksuaalisen terveyden, ihmisoikeudet, suhteet, tunne-elämän, sukupuolen moninaisuuden sekä seksuaalisen itsemääräämisoikeuden. Tämä lähestymistapa myös tunnustaa, että oppilaat ovat erilaisia ja tarvitsevat erilaisia lähestymistapoja ja resursseja seksuaalikasvatuksessa. Siksi opetuksen tulee olla joustavaa ja tarjota erilaisia oppimismahdollisuuksia, jotka ottavat huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet ja oppimistyyliä.

Moniulotteinen seksuaalikasvatus ei rajoitu vain luokkahuoneeseen. Se ulottuu myös koulun ulkopuolelle yhteistyössä perheiden, terveydenhuollon ammattilaisten ja yhteisöjen kanssa. Tämä integroitu lähestymistapa mahdollistaa sen, että seksuaalikasvatuksen periaatteet ja käytännöt voivat vaikuttaa myönteisesti oppilaiden elämään laajemmin. Siksi on mielestäni tärkeää jatkaa tutkimusta ja keskustelua sekä sitoutua jatkuvasti parantamaan seksuaalikasvatuksen laatua ja saatavuutta kaikille oppilaille.

3.3 Monipuolisten ja kattavien opetusohjelmien merkitys

Osallistavien menetelmien hyödyntäminen on erityisen kannattavaa silloin, kun nuorten taustat ja kokemukset vaihtelevat, esimerkiksi etnisen alkuperän perusteella. Käyttämällä kokemuksellisia lähestymistapoja on helpompaa käsitellä vaikeita ja vaiettuja aiheita. Draaman keinot, kuten roolileikit ja eläytyminen, auttavat löytämään yhteisiä tekijöitä nuorten välillä ja mahdollistavat myös empatian herättämisen itselle vieraampiin näkökulmiin ja elämäntilanteisiin. Monipuoliset opetusmenetelmät ovat tehokkaita tiedon välittäjiä ja asenteiden muokkaajia. Ne tarjoavat mahdollisuuden erilaisille oppijoille omaksua uutta tavalla, joka tuntuu luontevalta juuri heille. Osallistuminen ja kokemusten jakaminen ovat keskeisiä tekijöitä luottamuksen ja dialogin rakentumisessa niin opettajan ja oppilaan välillä kuin myös nuorten kesken ja heidän vanhempiansa kanssa. Osallisuus rakentuu laajasta tiedon vaihdosta, joka varmistaa nuoren kokevan, että häntä kuunnellaan ja arvostetaan. Kommunikaation tehokkuutta lisää kiinnostus käytettyihin sanoihin ja niiden merkitykseen. On tärkeää pohtia, mitä tarkoitamme valitsemillamme sanoilla ja miksi niitä käytämme – erityisesti, kun kasvattajan ja nuoren välillä voi olla ikäeroja, jotka saattavat johtaa väärinymmärryksiin sanavalintojen suhteen. Seksuaalikasvatuksen yhteydessä on olennaista valita kieli, joka on sopivaa ja selkeää, jotta vuorovaikutus sujuu mutkattomasti ja keskeiset asiat tulevat ymmärretyiksi. (Bildjuschkin 2015.)

Osallistavien menetelmien käyttäminen on mielestäni erittäin arvokasta nuorten kanssa työskenneltäessä, ja se voi olla tehokas tapa edistää oppimista ja vuorovaikutusta erilaisissa ympäristöissä. Osallistavat menetelmät voivat tarjota nuorille mahdollisuuden tulla kuulluiksi ja osallisiksi omassa oppimisessaan ja yhteisössään. Yksi osallistavien menetelmien suurista eduista on niiden kyky huomioida erilaiset oppimistyylit ja taustat. Kaikki nuoret eivät välttämättä hyödy perinteisestä luennointiin perustuvasta opetustyylistä, ja osallistavat menetelmät voivat tarjota vaihtoehdoisen tavan osallistua ja oppia. Esimerkiksi ryhmäkeskustelut ja draamaharjoitukset voivat innostaa oppilaita osallistumaan aktiivisesti oppimisprosessiin ja edistää heidän sosiaalisia- ja vuorovaikutustaitoja. Osallistavat menetelmät voivat auttaa nuoria ymmärtämään monimutkaisia aiheita ja käsitteitä konkreettisemmin ja syvällisemmin. Niiden avulla voidaan luoda tiloja, joissa nuoret voivat ilmaista itseään vapaasti, jakaa ajatuksiaan ja oppia toinen toisiltaan. Uskon, että osallistavien menetelmien käyttäminen voi tehdä oppimisesta ja opetuksesta merkityksellisempää ja innostavampaa sekä vahvistaa nuorten itsetuntoa ja osallisuutta omassa oppimisessaan ja yhteisössään.

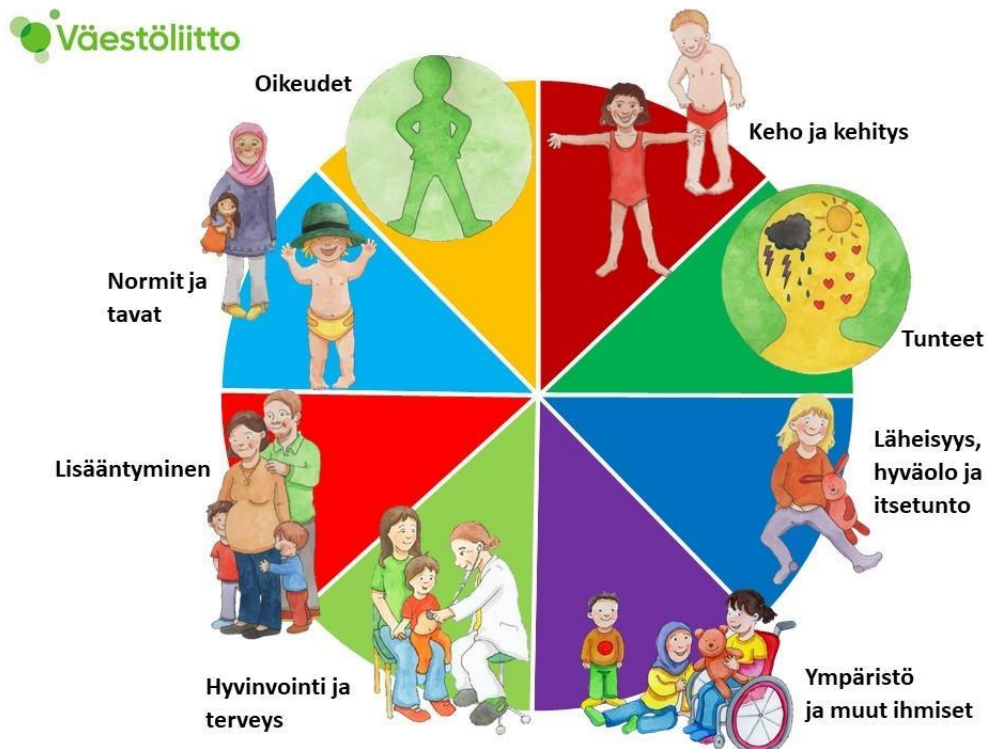
3.4 Ikätasoon sovitettun tiedon jakaminen

Seksuaalisuus on ihmiselle ominainen piirre, joka kehittyy ja ilmenee eri tavoin ikätason mukaan koko elämän ajan. Lapsuudessa se näkyy uteliaisuutena, iloisena asenteena, ihmettelynä ja avoimuutena omaa ja muiden kehoa kohtaan. Se on myös aikaa, jolloin opitaan omia oikeuksia, normeja ja turvataitoja, tutustutaan kosketuksen ja mielihyvän kokemuksiin, harjoitellaan tunnetaitoja ja ihastutaan. Samalla opitaan huolehtimaan omasta kehosta ja hallitsemaan sitä. (Väestöliitto 2024.)

Päätös siitä, millä ikäryhmillä tai luokka-asteilla seksuaalikasvatusta annetaan, on äärimmäisen merkittävä, koska se vaikuttaa moniin muihin päätöksiin ja opetussuunnitelmiin. Koulutuksen standardeissa kannustetaan aloittamaan seksuaalikasvatus varhain ja toistamaan tärkeitä aiheita myöhemmin, jotta sisältöä käsitellään lapsen tai nuoren kehitysvaiheen mukaisesti ja yksityiskohtaisemmin. Tämä lähestymistapa perustuu siihen, että lasten kysymykset ja kyky ymmärtää muuttuvat iän myötä. Aikainen aloitus seksuaalikasvatuksessa auttaa vähentämään aiheiden kiusallisuutta. Kun lapset ovat jo ennalta tuttuja näiden asioiden kanssa, niiden käsittely murrosiässä sujuu helpommin. Ennen kaikkea on tärkeää, että lapset

ovat valmiita käsittelemään seksuaalisuuteen liittyviä asioita ennen kuin he kohtaavat ne todellisessa elämässä. (WHO 2010.)

Seksuaalikasvatus on olennainen osa nuorten kasvatusta ja kehitystä, ja sen aloittaminen varhain on mielestäni erittäin tärkeää. Varhainen seksuaalikasvatus tarjoaa lapsille ja nuorille välttämättömän perustan ymmärtää omia kehollisia muutoksiaan, ihmissuhteita, vastuullista käyttäytymistä ja terveyttä koskevia kysymyksiä. Kun seksuaalikasvatus aloitetaan varhain, lapset saavat mahdollisuuden oppia terveitä asenteita ja arvoja seksuaalisuuteen liittyen ilman turhia häpeän ja kiusallisuuden tunteita. Heidän on helpompi ymmärtää kehonsa ja sen toiminta, mikä voi auttaa heitä tekemään myöhemmin elämässään terveitä päätöksiä ja suojaamaan itseään. Kun lapset saavat oikeaa ja luotettavaa tietoa seksuaalisuudesta varhaisessa vaiheessa, heillä on paremmat valmiudet tunnistaa ja vastustaa epäasianmukaista käytöstä sekä asettaa omia rajojaan. Ajattelen, että varhainen seksuaalikasvatus on investointi nuorten hyvinvointiin ja turvallisuuteen tulevaisuudessa. Se auttaa luomaan terveempää ja vastuullisempaa sukupolvea, joka on valmis kohtaamaan seksuaalisuuteen liittyvät haasteet ja valintojen tekemisen omassa elämässään.

Kuva 1: Kuvio lasten seksuaalisuus ja kehontunnekasvatus: Miten kohdata ennakkoluuloja, perinteisiä väärinkäsityksiä ja virheuskomuksia? Väestöliitto 2024.

3.5 Vanhempien osallistuminen seksuaalikasvatukseen

Kasvaessaan lapset ja nuoret hankkivat asteittain tietoa ja muodostavat käsityksiä ihmiskehosta, intiimeistä suhteista ja seksuaalisuudesta. He kehittävät näkemyksiä, arvoja, asenteita ja taitoja näillä alueilla, ja tämä oppiminen tapahtuu monista eri lähteistä. Seksuaalikasvatus on jatkuvaa ja perustuu ajatukseen elinikäisestä prosessista.

On kuitenkin tärkeää korostaa, että koulun rooli on täydentää vanhempien antamaa seksuaalikasvatusta, ja tähän on useita järkeviä syitä. Ensinnäkin monilla vanhemmilla ei ole kaikkea tarvittavaa tietoa lastensa tarpeisiin vastaamiseksi ja toiseksi lasten ja nuorten tulisi oppia keskustelemaan arkaluontoisista aiheista yhdessä. Tämä taito kehittyy parhaiten oman ikäryhmän keskuudessa, erityisesti luokassa, jossa keskustelua ohjaa koulutettu opettaja. Kolmanneksi omat vanhemmat eivät aina ole optimaalisin vaihtoehto keskusteluun seksuaalisuudesta teini-ikäisten kanssa, sillä nuoret ovat irrottautumassa vähitellen vanhemmistaan ja itsenäistymässä. Neljänneksi monet vanhemmat eivät koe olevansa kykeneviä käsittelemään seksuaalisuuteen liittyviä vaikeita aiheita ja ovat kiitollisia, jos voivat luottaa ammattilaisten hoitavan tämän tehtävän. Kuitenkin seksuaalikasvatuksen toteuttaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä vanhempien kanssa, joten heidän tulisi olla osallisina opetusohjelman kehittämisessä. (WHO 2010.)

Seksuaalikasvatuksen rooli ja vastuu herättää paljon keskustelua ja pohdintaa yhteiskunnassa. On tärkeää tunnistaa, että sekä vanhemmat että koulut voivat tarjota arvokasta panosta seksuaalikasvatukseen, ja molempien osapuolten välinen yhteistyö on olennaista nuorten hyvinvoinnin kannalta. Ymmärrän, että joissain kulttuureissa ja uskonnollisissa yhteisöissä seksuaalikasvatuksen nähdään kuuluvan ensisijaisesti vanhempien vastuulle. Tässä on tärkeää tunnistaa ja kunnioittaa erilaisia arvoja ja näkemyksiä, mutta samalla varmistaa, että kaikilla nuorilla on mahdollisuus saada laadukasta ja kattavaa seksuaalikasvatusta. Koulujen rooli seksuaalikasvatuksessa on merkittävä, erityisesti tilanteissa, joissa vanhempien kyvyt tai resurssit eivät riitä tarjoamaan riittävää tukea tai tietoa.

Vanhemmat voivat osallistua seksuaalikasvatukseen monin eri tavoin, ja aktiviteetteja voi suunnitella ottaen huomioon lapsen ikä, kehitystaso ja mielenkiinnon kohteet. Ensinnäkin avoimet keskustelut ovat avainasemassa. Vanhemmat voisivat tehdä yhdessä lapsien kanssa askarteluja, piirustuksia tai muita luovia projekteja, jotka liittyvät seksuaalisuuteen ja kehon

tuntemiseen. Myös erilaiset aiheeseen liittyvät pelit ja kyselyt voisivat olla toimivia tapoja käsitellä seksuaalikasvatuksen teemoja. Nämä ovat vain muutamia ehdotuksia siitä, miten vanhemmat voivat tukea lapsensa seksuaalikasvatusta ja luoda avoimen ilmapiirin, jossa lapsi voi oppia terveitä asenteita ja taitoja seksuaalisuuteen liittyen.

3.6 Tasa-arvon edistäminen

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolainsäädäntö velvoittaa koulutuksen järjestäjiä ja vuodesta 2023 lähtien myös varhaiskasvatuksen järjestäjiä edistämään yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Tämä velvoite sisältää toimenpiteitä seksuaalisen suuntautumisen, sukupuoli-identiteetin, sukupuolen ilmaisun ja kehon sukupuoli-irteiden perusteella tapahtuvan syrjinnän ehkäisemiseksi. Lisäksi lapset ja nuoret tulee ottaa mukaan suunnittelutyöhön. Jokainen lapsi ja nuori tarvitsee tilan, jossa voi tuntea olonsa turvalliseksi ja vapaaksi omana itsenään. Tällainen ympäristö edistää myös toisten kunnioittamista ja parantaa ryhmädynamiikkaa. Lisäämällä lapsen tietoisuutta omista oikeuksistaan ja kasvattamalla häntä sukupuolitietoisesti, voimme laajentaa hänen mahdollisuuksiaan valita koulutus- ja urapolkuja ilman perinteisiä sukupuolirooleihin liittyviä odotuksia. (THL 2023.)

Tasa-arvon edistäminen seksuaalikasvatuksessa on keskeinen osa pyrkimystä luoda oikeudenmukainen ja inklusiivinen yhteiskunta, jossa jokaisella on mahdollisuus toteuttaa itseään ja elää itselleen merkityksellistä elämää riippumatta sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muista henkilökohtaisista ominaisuuksista. Seksuaalikasvatuksen rooli tasa-arvon edistämässä on monitahoinen ja vaatii kokonaisvaltaista lähestymistapaa. On tärkeää tarjota seksuaalikasvatusta, joka on inklusiivista ja kattaa kaikki seksuaalisuuden ja sukupuolen kirjon. Tämä tarkoittaa sitä, että opetusmateriaalit ja oppimisympäristöt on suunniteltava siten, että ne huomioivat erilaiset sukupuoli- ja seksuaali-identiteetit sekä niihin liittyvät kokemukset ja tarpeet. Kaikkien oppilaiden tulee voida nähdä itsensä edustettuina seksuaalikasvatuksessa.

Opetuksen on oltava kriittistä ja kyseenalaistavaa. On tärkeää, että oppilaat oppivat tunnistamaan ja haastamaan sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä stereotyyppioita ja ennakkoluuloja. Tämä auttaa purkamaan niitä rakenteita, jotka ylläpitävät epätasa-arvoa ja syrjintää seksuaalikasvatuksen ulkopuolella. Opetuksen on kannustettava empatiaan ja

kunnioitukseen. Oppilaiden tulee oppia arvostamaan ja kunnioittamaan toisten ihmisten erilaisia kokemuksia ja näkemyksiä seksuaalisuudesta sekä sukupuolesta. Tämä auttaa luomaan ilmapiirin, jossa jokaisella on oikeus tuntea olonsa hyväksytyksi ja turvallisesti oman identiteettinsä ja kokemuksensa kanssa.

3.7 Turvallisen ilmapiirin luominen

Seksuaalikasvatuksessa on ensisijaista, että opettajalla tai ohjaajalla on neutraali asenne oppilaiden elämäntapojen, seksuaalisuuden ja ihmissuhteiden arvojen suhteen. Heidän ei tulisi painostaa oppilaita hyväksymään tiettyä arvomaailmaa tai näkemystä seksuaalisuudesta. Neutraalius ei tarkoita arvokeskustelun välttämistä, vaan erilaisten arvovalintojen kunnioittamista.

On olennaista viestittää, ettei arvostele kenenkään seksuaalisuutta tai yksityiselämän valintoja. (Väestöliitto 2024.)

On myös huomioitava, että lapsen esittämiä kysymyksiä ei torjuta tai tuomita, sillä tämä voi saada lapsen ajattelemaan, että kyseiset aiheet ovat jotenkin pahoja tai sopimattomia. Seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista tulisi puhua positiivisella ja kannustavalla sävyllä, korostaen lapsen omaa elämää, kehon arvostamista ja hyvinvointia. Näin samalla luodaan perusta lapsen tulevalle seksuaaliselle kehitykselle. (Väestöliitto 2024.) Vaikka väärinymmärryksiltä ei voi aina välttyä, hankalia tilanteita voi pyrkiä ennaltaehkäisemään herkällä työotteella, jossa korostetaan myötätuntoa ja aitoa halua ymmärtää toisen näkökulmaa (Bildjuschkin 2015).

Turvallisen tilan luominen seksuaalikasvatuksessa on avainasemassa oppilaiden kokonaisvaltaisen oppimisen ja hyvinvoinnin kannalta. Yhteiskunnassamme vallitsee usein vaiettuja tabuja seksuaalisuuteen liittyen, ja siksi on erityisen tärkeää tarjota oppilaille turvallinen tila, jossa he voivat tutkia ja oppia näitä aiheita ilman pelkoa tai häpeää. Avoimuus ja kunnioitus muodostavat perustan turvalliselle tilalle. On olennaista, että opettajat ja muut aikuiset luovat ilmapiirin, jossa oppilaat voivat tuntea olonsa arvostetuiksi ja hyväksytyiksi riippumatta heidän seksuaalisesta suuntautumisestaan tai identiteetistään. Luottamuksellisuus on tärkeä tekijä. Oppilaiden täytyy voida luottaa siihen, että heidän henkilökohtaiset kysymyksensä ja ajatuksensa pysyvät luottamuksellisina. Tämä auttaa luomaan ilmapiirin,

jossa oppilaat uskaltavat avautua ja oppia toisiltaan. Selkeät rajat ja vastuut auttavat oppilaita tuntemaan olonsa turvalliseksi ja hallitsevaksi. Oppilaiden tulee ymmärtää, mitä käytöstä odotetaan ja mitä ei hyväksytä seksuaalikasvatuksen yhteydessä. Samalla opettajilla ja muilla aikuisilla on vastuu luoda ja ylläpitää tätä turvallista tilaa.

3.8 Digitalisaation hyödyntäminen seksuaalikasvatuksessa

Mielestäni digitalisaation hyödyntäminen seksuaalikasvatuksessa tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia tehokkaan ja vaikuttavan opetuksen toteuttamiseksi. Nykyään on yhä enemmän saatavilla verkkopohjaisia oppimateriaaleja, kuten interaktiivisia verkkokursseja ja oppimisasipelejä, jotka mahdollistavat oppilaille joustavan ja omassa tahdissa etenevän oppimisen. Lisäksi sosiaalisen median alustat, kuten Instagram, TikTok ja YouTube, voivat toimia foorumeina avoimelle keskustelulle seksuaaliterveyteen liittyvistä aiheista, edistäen positiivisia seksuaalisuuden näkökulmia. Erilaiset mobiilisovellukset voivat tarjota nuorille resursseja ja työkaluja, kuten kuukautiskierron seuranta tai tietoa paikallisista terveyspalveluista.

Näin digitalisaation avulla seksuaalikasvatusta voidaan tehdä entistä saavutettavammaksi, osallistavammaksi ja relevantimmaksi nuorille, jotka ovat kasvaneet digitaalisessa ympäristössä. On kuitenkin tärkeää varmistaa, että käytetyt digitaaliset resurssit ovat luotettavia, turvallisia ja monimuotoisia vastatakseen erilaisten nuorten tarpeisiin ja taustoihin. Lisäksi opettajien ja vanhempien tuki sekä ohjaus ovat erittäin tärkeitä digitaalisen seksuaalikasvatuksen onnistumisen kannalta.

Vaikka digitalisaation hyödyntäminen seksuaalikasvatuksessa tarjoaa monia etuja, kuten joustavuutta ja laajemman kohdeyleisön tavoittamisen mahdollisuuden, siihen liittyy myös joitakin haittoja ja haasteita. Internetin runsas tietomäärä ja sosiaalisen median moninaisuus voivat aiheuttaa luotettavuusongelmia. Nuoret saattavat altistua virheelliselle tai harhaanjohtavalle tiedolle, mikä voi vaikuttaa heidän päätöksentekoon ja käyttäytymiseen. Digitaaliset alustat eivät aina tarjoa riittävää yksityisyyden suojaa, mikä voi johtaa tietoturvariskeihin ja yksityisyyden loukkauksiin. Digitaaliset alustat voivat altistaa nuoret seksuaalisen häirinnän, kiusaamisen ja väärinkäytön riskeille. Anonyymit keskustelufoorumit ja sosiaalisen median viestit voivat tarjota väärinkäyttäjille mahdollisuuden hyödyntää nuorten haavoittuvuutta ja luottamusta. Pinnalliset tai sensaatiohakuiset sisällöt voivat

vääristää nuorten käsityksiä seksuaaliterveyteen liittyvistä aiheista ja vaikuttaa negatiivisesti heidän asenteisiin ja käyttäytymiseen. Nämä haasteet edellyttävät asianmukaista huomiota ja vastaamista, jotta digitaalinen seksuaalikasvatus voi olla turvallista, luotettavaa ja kaikkien nuorten saavutettavissa. Opettajien, vanhempien ja koulutusalan ammattilaisten yhteistyöllä ja asianmukaisella ohjauksella voidaan minimoida digitaalisen seksuaalikasvatuksen mahdolliset haittavaikutukset sekä varmistaa sen positiivinen ja tehokas toteutuminen.

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TOTEUTUS

4.1 Tuotantosuunnitelman suunnittelu ja toteutus

Tuotantosuunnitelma on olennainen osa tätä projektia, koska se varmistaa, että kaikki tarvittavat askeleet ovat tiedossa ja toteutus sujuu suunnitellusti. Suunnittelun päämääränä on löytää keinoja, joiden avulla voidaan saavuttaa asetetut tavoitteet (Iiskola-Kesonen 2004, 9–10). Ilman selkeää suunnitelmaa riskinä voi olla, että projektiin liittyvät tärkeät yksityiskohdat unohtuvat tai toteutus muuttuu hajanaiseksi. Suunnitteluvaihe sisältää monia eri osa-alueita, kuten tapahtuman järjestämisen aloittamisen, resurssien määrittelyn, ideoinnin ja eri vaihtoehtojen tutkimisen, päätöksenteon sekä sen vahvistamisen sekä käytännön toteutuksen organisoimisen ja suunnittelun (Vallo & Häyrinen 2016, 191–192).

Tavoitteenani on rakentaa kattava suunnitelma, joka tarjoaa käytännönläheisiä ja helposti toteutettavia ratkaisuja koulutuskiertueen järjestämiseen. Päähuomio kohdistuu tapahtuman organisointiin, aikatauluttamiseen, resurssien hallintaan ja käytännön toteutukseen kouluympäristössä. Tuotantosuunnitelman suunnittelussa huomioidaan laaja-alaisesti seksuaalikasvatuksen tarpeet ja yhteiskunnan muuttuvat haasteet. Tuotantosuunnitelman suunnittelussa pyritään myös ottamaan huomioon paikalliset tarpeet ja mahdolliset rajoitukset, kuten koulujen resurssit ja opetussuunnitelmat. Näin varmistetaan suunnitelman soveltuvuus erilaisiin kouluympäristöihin ja mahdollistetaan sen tehokas toteutus.

Toteutusvaiheessa keskeistä on myös henkilöstön ja muiden sidosryhmien koulutus ja valmistautuminen. Tämä varmistaa, että kaikki ovat tietoisia suunnitelluista toimenpiteistä ja osaavat tukea niiden toteutusta tehokkaasti. Lisäksi tuotantosuunnitelman toteutuksessa korostetaan avointa ja jatkuvaa vuorovaikutusta niin koulujen henkilöstön kuin oppilaiden ja asiantuntijoiden kanssa. Tämä mahdollistaa palautteen keräämisen ja suunnitelman tarvittavien muutosten tekemisen reaaliajassa, mikä edistää toiminnan vaikuttavuutta sekä onnistumista.

Tuotantosuunnitelman toteutuksessa varmistetaan suunniteltujen toimenpiteiden asianmukainen ja tehokas toteutus. Huolehditaan siitä, että suunnitelma vastaa nuorten tarpeita ja että se toteutetaan mahdollisimman vaikuttavasti sekä turvallisesti. Samalla

pidetään mielessä toiminnan jatkuva seuranta ja kehittäminen, jotta sen tavoitteet saavutetaan optimaalisesti.

4.2 Tutkimusmetodologia

Kehittämistyö yleensä lähtee liikkeelle jostakin havaitusta tutkimusongelmasta, jossa pyritään esimerkiksi parantamaan tai uudistamaan jotain käytäntöä, tuotetta tai palvelua, tai luomaan kokonaan uutta. Tällaisessa prosessissa ei ainoastaan pohdita teoreettisia näkökulmia, vaan myös käytännön tavoitteita, joihin pyritään hakemaan tukea teoriasta. Kehittämistyössä keskeistä onkin löytää uusia ja parempia ratkaisuja, sekä edistää asioita käytännössä. Siinä ei vain kuvailla ja selitetä asioita, vaan aktiivisesti pyritään parantamaan sekä viemään asioita eteenpäin. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2015, 19.)

Kun kehittämistavoitteet on määritelty, valitaan tutkimuksen onnistumisen kannalta sopivat tutkimusmenetelmät. Tutkimusmenetelmät ovat erilaisia tapoja, joilla kerätään ja analysoidaan aineistoa. Ne jaetaan yleisesti kahteen pääluokkaan: määrällisiin eli kvantitatiivisiin ja laadullisiin eli kvalitatiivisiin menetelmiin. Tutkimuksessa voi hyödyntää monenlaisia menetelmiä, ja on suositeltavaa käyttää useampaa kuin yhtä menetelmää saavuttaakseen onnistuneen tutkimustuloksen (Mt., 104).

Haastattelu on yksi yleisimmistä laadullisen tutkimuksen menetelmistä. Sen tavoitteena on syventää ymmärrystä aiheesta ja löytää uusia näkökulmia kehittämistyötä varten. Haastattelutyyppejä on useita, kuten strukturoitu, puolistrukturoitu, teemahaastattelu ja avoin haastattelu. Kehittämistyöhön sopivin haastattelun muoto on puolistrukturoitu, jossa kysymykset laaditaan etukäteen, mutta vastaajalla on vapaus vastata omin sanoin ilman valmiita vastausvaihtoehtoja. (Eskola, Suoranta 1998, 63.) Puolistrukturoidun haastattelun tiedot tallennetaan äänitiedostoina ja ne muutetaan tekstiksi eli litteroidaan. Tämän jälkeen aineisto analysoidaan samalla tavalla kuin muukin laadullinen aineisto. Analyysissä keskitytään teema-alueisiin, teoreettiseen malliin sekä suoriin lainauksiin, eikä tuloksia esitetä numeroina. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 133-143).

Tutkimusmetodologia on keskeinen osa lasten ja nuorten seksuaalikasvatuksen kehittämistä kouluissa. Sen avulla pyrin selvittämään, mitkä menetelmät ja lähestymistavat ovat

tehokkaimpia tavoiteltaessa koulutuskiertueen seksuaalikasvatuksen tavoitteita. Tutkimusmetodologian avulla voidaan esimerkiksi arvioida erilaisten opetusohjelmien vaikuttavuutta, selvittää opettajien ja asiantuntijoiden näkemyksiä seksuaalikasvatuksesta.

Työssäni käytän tutkimusmenetelmänä kvalitatiivista menetelmää, kuten haastattelut ja havainnointi. Ne tarjoavat syvällisempää ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Näiden menetelmien avulla voidaan tarkastella yksityiskohtaisemmin yksilöiden kokemuksia, näkemyksiä ja motiiveja. Mielestäni haastattelut ovat erinomainen vaihtoehto lasten ja nuorten seksuaalikasvatuksen tutkimukselle useista syistä. Se mahdollistaa suoran vuorovaikutuksen haastateltavien kanssa, mikä antaa minulle mahdollisuuden syventyä heidän kokemuksiinsa ja näkemyksiinsä aiheesta. Haastattelut tarjoavat joustavuutta sekä mahdollisuuden syventyä aiheeseen yksilöllisesti. Haastattelussa voin esittää avoimia kysymyksiä, joiden avulla voidaan saada monipuolista ja syvällistä tietoa. Lisäksi haastatteluiden avulla voidaan myös käsitellä herkkiä aiheita ja antaa tilaa haastateltaville ilmaista itseään vapaasti sekä luottamuksellisesti. Pidän myös siitä, että on mahdollisuus kysyä lisätietoja sekä selventää epäselviä asioita suoraan tutkittavilta. Tämä auttaa luomaan syvällisempää ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä ja sen taustalla vaikuttavista tekijöistä.

5 HAASTATTELUT

Haastatteluun valitsin Iloseksi - Seksuaaliterapeutti Mari Huistinojan, joka on myös työni tilaaja sekä erityisopettajan Milja Ilveskeron. Kerroin haastateltaville opinnäytetyöni aiheesta sekä sen tarkoituksesta. Pyysin lupaa nauhoittaa haastattelut ja käyttää haastateltavien nimiä opinnäytetyössäni. Olin valmistellut valmiiksi kysymysrunгон haastatteluja varten ja lähetin kysymykset heille etukäteen (Liite 1 & 2). Haastatteluissa ilmenneitä teemoja olivat seksuaaliterveys, koulutuskiertueen tärkeys, tasa-arvo, seksuaalisuuden moninaisuus, toiminnallisuus sekä kiertueen haasteet ja mahdollisuudet. Nämä haastattelukysymykset valitsin sen vuoksi, että ne tarjoavat monipuolisen näkökulman koulutuskiertueen merkitykseen ja toteutukseen. Kysymykset on suunniteltu avaamaan keskustelua koulutuskiertueen roolista sekä tarjoamaan konkreettisia ehdotuksia toteutuksen parantamiseksi ja vastaamiseksi erilaisten nuorten tarpeisiin. Haastattelut sujuivat suunnitellun kyselyrunгон mukaisesti, mikä saattoi johtua siitä, että olin valmistautunut huolellisesti sekä harkinnut etukäteen sopivia jatkokysymyksiä haastateltaville. Pidin haastattelut videopuheluna Microsoft Teams -alustalla, jonka kautta haastattelut myös tallentuivat. Yksittäisen haastattelun kesto oli noin 40 minuuttia.

Koulutuskiertueen tavoite on tarjota laadukasta seksuaalikasvatusta kaikille nuorille, erityisesti huomioon ottaen niille, jotka saattavat jäädä vaille asianmukaista opetusta tai kohtaavat tabuja aiheen ympärillä. Haastatteluista saadut havainnot vahvistavat tätä tarvetta erityisesti erityistarpeita omaavien nuorten osalta, joiden seksuaalikasvatukseen ei välttämättä kiinnitetä riittävästi huomiota perinteisessä kouluympäristössä. Esille nousi, että perinteiset opetusmenetelmät eivät välttämättä tavoita kaikkia nuoria, erityisesti niitä, joiden tarpeet ja taustat poikkeavat. Näin ollen koulutuskiertueen merkitys nousee esiin tarjoamalla kattavaa sekä helposti lähestyttävää seksuaalikasvatusta kaikille nuorille, huomioiden heidän taustansa ja erityistarpeensa. Tämän pohjalta voin todeta, että koulutuskiertueen tavoite on linjassa saadun haastatteluaineston kanssa. Koulutuskiertueen tarve korostuu erityisesti alueilla, joilla seksuaalikasvatukseen liittyy tabuja tai resurssit ovat rajalliset, mikä tekee sen roolista entistä merkittävämmän monipuolisen seksuaalikasvatuksen tarjoamisessa. Näin ollen haastatteluista saatujen havaintojen perusteella koulutuskiertueen tavoite ja tarve on selkeä, ja sen rooli on merkittävä nykyaikaisessa seksuaalikasvatuksessa.

Haastatteluista kerätty aineisto vahvistaa tarpeen koulutuskiertueelle erityisesti alueilla, joilla seksuaalikasvatukseen liittyy tabuja tai koulujen resurssit ovat rajalliset. Seksuaaliterapeutti Mari Huistinojan mielestä koulutuskiertue on erittäin hyödyllinen nuorten seksuaalikasvatuksen ja terveyden tukemisessa. Selkeästi organisoitu kiertue, joka pyrkii käymään kaikissa kouluissa tai ainakin mahdollisimman monessa, lähentää seksuaalikasvatusta nuoriin ja lapsiin. Haastateltavien näkemykset korostavat, että seksuaalikasvatuksen tarve on monipuolinen ja että perinteinen opetus ei välttämättä tavoita kaikkia nuoria, erityisesti niitä, joilla on erityistarpeita tai jotka asuvat konservatiivisilla alueilla. Erityisopettaja Milja Ilveskero pohti laajasti, miten koulutuskiertue voisi vastata näihin tarpeisiin. Hän korostaa, että seksuaalisuus on erityisnuorille usein tabu, josta ei puhuta avoimesti. Esimerkiksi nepsy-piirteisiin, kuten ADHD:n tai autismin kirjoon seksuaalisuuteen sekä kehitykseen liittyvät asiat saattavat jäädä vähälle huomiolle koulujen seksuaalikasvatuksessa. Koulutuskiertueen avulla voitaisiin tavoittaa laajasti erilaisia nuoria ja tarjota heille seksuaalikasvatusta, mikä voi olla erityisen hyödyllistä, kun nuorten lähtökohdat ja kehitys ovat erilaisia. Näitä havaintoja olen itsekin huomannut aihetta tutkiessani. Tämä osoittaa selkeän tarpeen innovatiivisille ja kohdennetuille lähestymistavoille seksuaalikasvatuksessa, joka voi tarjota laajempaa ja kohdennetumpaa tukea kaikille nuorille, riippumatta heidän taustastaan tai asuinpaikastaan.

Koulutuskiertueen tuotannollisessa toteutuksessa keskeistä on huomioida alueelliset erot, erityisesti niissä kouluissa ja alueilla, joissa seksuaalikasvatukseen liittyy tabuja tai resurssit ovat rajalliset. Haastatteluista saadut näkemykset tukevat tätä näkökulmaa, korostaen tarvetta kohdentaa ohjelmia ja materiaaleja vastaamaan eri alueiden ja koulujen erityistarpeita. Erityisopettaja Milja Ilveskero korostaa, että pelkkä luentotyypinen lähestymistapa ei välttämättä innosta nuoria. Aktiivinen osallistuminen toiminnan, keskusteluiden ja muiden interaktiivisten elementtien kautta voi olla tehokkaampaa tiedon välittämistä ja oppimista. Osallistujille olisi hyvä jättää tilaa keskustelulle ja tarjota mahdollisuuksia osallistua toiminnallisiin tehtäviin. Erityisesti huomioitavaa on, että taukojen ja vaihtelevien toimintojen avulla voidaan ylläpitää osallistujien kiinnostusta ja helpottaa keskittymistä. Tärkeää on ottaa huomioon erityistarpeita omaavien nuorten tarpeet ja haasteet, mikä voi vaatia erilaista lähestymistapaa ja materiaaleja verrattuna perinteiseen seksuaalikasvatukseen. Haastatteluista nousseet ajatukset viittasivat siihen, että kohdennettujen ohjelmien ja materiaalien avulla voidaan paremmin vastata näiden nuorten tarpeisiin ja edistää heidän seksuaalikasvatusta.

Tuotannollisen toteutuksen innovatiivisuus ja monipuolisuus on myös keskeistä. Toiminnallisuudesta seksuaaliterapeutti Mari Huistinojan mielestä yksi toimiva käytäntö on tarjota anonyymi mahdollisuus esittää kysymyksiä, mutta perinteinen lappujen tiputtelu laatikkoon voi luoda kynnystä osallistumiselle. Tämän välttämiseksi voisi harkita kännykkäsovelluksen käyttöä, jonka avulla osallistujat voivat lähettää kysymyksiä ja ajatuksia etukäteen, tai jopa seurata tapahtumia reaaliajassa. Mobiilisovelluksen kaltaiset teknologiaratkaisut voivat lisätä osallistumista ja tarjota uudenlaisia oppimismahdollisuuksia nuorille. Tämä vastaa haastatteluissa esille tuotuja näkemyksiä siitä, että perinteiset opetusmenetelmät eivät välttämättä ole riittäviä kaikkien nuorten tavoittamiseksi. Lisäksi turvallisen ja sensitiivisen ilmapiirin varmistaminen on olennaista. Tällainen ilmapiiri luo pohjaa avoimelle keskustelulle ja osallistumiselle kaikille oppilaille, mikä edistää seksuaalikasvatuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulutuskierroksen tuotannollinen toteutus on siis suunniteltava huolellisesti niin, että se vastaa tavoitteita ja tarpeita monipuolisesti ja sensitiivisesti, samalla ottaen huomioon alueelliset erot sekä erityistarpeet.

6 TAVOITTEIDEN JA RESURSSIEN MÄÄRITTELY

6.1 Selkeät tavoitteet

Koulutuskierueen tavoitteena on edistää seksuaalikasvatuksen tietoisuutta ja tarjota osallistujille tarpeellisia taitoja ja työkaluja terveiden ihmissuhteiden rakentamiseen ja vastuulliseen seksuaalikäyttäytymiseen. Pyrimme myös rohkaisemaan aktiivista osallistumista keskusteluihin seksuaalikasvatukseen liittyvistä aiheista sekä tunnistamaan kohderyhmän erityistarpeet ja odotukset. Ilman selkeitä tavoitteita emme kykenisi saavuttamaan merkittäviä saavutuksia, sillä ne ohjaavat sekä määrittävät toimintaamme (Halonen, 2023). Mielestäni on selvää, että ilman selkeitä ja määriteltyjä tavoitteita koulutuskierueen kaltaisen hankkeen on vaikea saavuttaa merkittäviä tuloksia. Tapahtuman järjestämisessä on avuksi, jos kokonaisuus jaetaan pienempiin osiin, ja näiden osien järjestämisvastuu jaetaan eri henkilöille. Tämän lisäksi on tärkeää seurata järjestelyiden etenemistä. (Iiskola-Keskonen 2004, 16.)

Näiden tavoitteiden avulla pyrimme varmistamaan, että koulutuskierue tukee seksuaalikasvatuksen kokonaisvaltaisia päämääriä tehokkaasti ja vaikuttavasti. Tavoitteena on herättää keskustelua ja lisätä ymmärrystä seksuaalikasvatuksen merkityksestä sekä tarjota konkreettisia työkaluja ja käytännön vinkkejä terveisiin ihmissuhteisiin ja seksuaaliterveyteen liittyen. Lisäksi haluamme tukea osallistujia omien arvojensa ja asenteidensa reflektoinnissa sekä tarjota tilaisuuden jakaa kokemuksia ja oppia vertaisiltaan. Mielestäni nämä osoittavat, että tavoitteet ovat kohdallaan vastaamaan nyky-yhteiskunnan tarpeisiin ja haasteisiin.

6.2 Aikataulu

Aikataulu on olennainen osa tavoitteiden ja resurssien määrittelyä seksuaalikasvatuksen kehittämisessä kouluissa. Aikataulu määrittelee selkeästi projektissa olevien tehtävien vastuuhenkilöt, työn suorittamisen ajankohdan ja siihen liittyvän työmäärän. Se perustuu projektin vaiheistukseen, joka kuvaa, mitä lopputuloksia sekä välituloksia projektilta odotetaan. (Koho Sales 2020.) Aikataulun avulla varmistetaan, että kierueen eri toimenpiteet toteutetaan suunnitellusti ja tehokkaasti, ja että koulutuskierueen eri vaiheet etenevät sujuvasti aikataulussa.

Tässä projektissa on tärkeää määritellä koulutuskiertueen kokonaistavoite sekä eri tapahtumien ja aktiviteettien aikataulut. Tähän sisältyy esimerkiksi koulutustapahtumien suunnittelu sekä valmistelu. Aikatauluun kuuluu materiaalien kokoaminen ja kouluttajien valmistautuminen, sekä itse kiertueen toteutus eri kouluissa. Aikataulun avulla varmistetaan, että kaikki tarvittavat valmistelut tehdään ajoissa ja että koulutustapahtumat järjestetään optimaalisina ajankohtina oppilaiden sekä opettajien kannalta.

Lisäksi aikatauluun tulee sisällyttää seuranta- ja arviointivaiheet, joiden avulla voidaan seurata koulutuskiertueen etenemistä sekä arvioida sen vaikutuksia. Tämä sisältää esimerkiksi säännöllisiä tarkastus- ja arviointipalavereja, joissa käydään läpi kiertueen edistymistä ja tehdään tarvittavia muutoksia sekä korjauksia aikatauluun tarpeen mukaan.

Aikataulun tulee olla realistinen ja joustava, ottaen huomioon mahdolliset odottamattomat tilanteet ja muutokset suunnitelmiin. Näihin muutoksiin voi kuulua esimerkiksi odottamattomia esteitä, kuten sääolosuhteiden aiheuttamia ongelmia tai kuljetusvaikeuksia. Muutokset voivat vaikuttaa aikatauluun ja reittisuunnitelmiin. Aikataulun tyypillisiä haasteita ovat yleensä, että tehtävien riippuvuuksia ei ole ilmoitettu, aikataulusta ei pidetä huolta, sen luotettavuus on heikko sekä mahdolliset puutteelliset tehtävät aikataulussa. Aikataulun laatimisessa on suositeltavaa aloittaa tehtäväluettelon laatimisesta ja edetä siitä työmäärien ja kestojen arviointiin. Tämän jälkeen selvitetään suoritusjärjestys ja tehtävien riippuvuudet sekä tarvittavat resurssit. (Pelin 2008, 109–110.) Lisäksi osallistujien odotukset ja tarpeet voivat muuttua matkan varrella, mikä voi edellyttää sopeutumista ohjelmaan tai sisältöön. Tavoitteena on varmistaa, että kaikki koulutuskiertueen vaiheet ja toimenpiteet voidaan toteuttaa suunnitellusti ja että koulutustapahtumat järjestetään parhaalla mahdollisella tavalla.

6.3 Tarvittavat resurssit

Seksuaalikasvatuksen kehittäminen kouluissa edellyttää monipuolisia resursseja varmistaakseen sen tehokkaan ja vaikuttavan toteutuksen. Näitä resursseja ovat muun muassa rahoitus, henkilöstö, tilat, materiaalit, teknologia sekä markkinointi ja viestintä.

Rahoituksen merkitys on keskeinen koulutuskiertueen järjestämisessä. Se muodostaa perustan tapahtuman toteuttamiselle ja vaikuttaa suoraan sen laatuun sekä vaikuttavuuteen. Riittävä taloudellinen tuki mahdollistaa matkakustannukset, materiaalien hankinnan, kouluttajien

palkkiot ja markkinointikulut. Rahoituksen lähteitä voivat olla avustukset, sponsorit, lahjoitukset ja omat varat. Mielestäni on olennaista pitää mielessä rahoituksen läpinäkyvyys ja eettisyys, sekä varmistaa, että kiertueen rahoitus ei vaikuta kiertueen sisältöön tai tavoitteisiin negatiivisesti.

Henkilöstö on olennainen resurssi, sillä pätevät ja motivoituneet asiantuntijat ja kouluttajat varmistavat laadukkaan opetuksen ja ohjauksen. Tähän voi kuulua seksuaalikasvatuksen ammattilaisia, terveydenhuollon työntekijöitä sekä muita henkilöitä, jotka voivat tarjota asiantuntevaa tukea. Seksuaalikasvatuksen ammattilaiset ja terveydenhuollon työntekijät ovat erityisen arvokkaita tässä roolissa, sillä heillä on syvällistä tietoa seksuaaliterveydestä ja -kasvatuksesta. Heidän ammattitaitonsa ja empaattisuutensa auttavat luomaan luottamuksellisen ilmapiirin, jossa oppilaat ja osallistujat voivat tuntea olonsa turvalliseksi ja arvostetuksi. Viestintätiimi on myös tärkeä tuki koulutuskiertueen toteutukselle. Heidän osaamisensa visuaalisen ja verbaalisen viestinnän alueilla auttaa luomaan inspiroivia sekä informatiivisia materiaaleja.

Sopivat tilat ovat välttämättömiä koulutustapahtumien järjestämisessä. Luokkahuoneet, auditoriot ja muut tilat on valittava siten, että ne soveltuvat turvalliseen sekä esteettömään oppimisympäristöön. Tilan tunnelman tulisi olla kannustava, avoin ja turvallinen. Valaistuksen ja akustiikan tulisi olla miellyttävät, sekä tilan tulisi olla riittävän tilava ja ilmava. Myös tilan väreillä, kalusteilla ja sisustuksella voidaan vaikuttaa tunnelmaan. Esimerkiksi vaaleilla sävyillä voimme luoda rauhoittavan ilmapiirin, kun taas värikkäämmät ja energisemmät tilat voivat innostaa ja piristää. Tilojen tulee olla varusteltuja asianmukaisilla välineillä ja teknologialla, jotka tukevat koulutustapahtuman tavoitteita. Äänentoistolaitteet, videotykit, taulut sekä muut opetusmateriaalit ovat tärkeitä elementtejä tilojen varustelussa.

Koulutuskierueella käytettävien materiaalien tulisi olla informatiivisia, selkeitä ja osallistujia aktivoivia, jotta ne tukisivat tapahtuman tavoitteita sekä osallistujien oppimista parhaalla mahdollisella tavalla. Näitä materiaaleja ovat esimerkiksi huolellisesti tehdyt esitysmateriaalit ja muut visuaaliset apuvälineet, jotka tukevat kouluttajien esityksiä ja auttavat selkeyttämään monimutkaisia käsitteitä. Ryhmäharjoitukset ja keskustelukysymykset kannustavat osallistujia vuorovaikutukseen sekä yhteistyöhön. Myös pelilliset elementit, kuten visat, pelit tai sovellukset, voivat kannustaa osallistujia aktiiviseen oppimiseen ja tiedon sisäistämiseen.

Uskon, että näiden avulla koulutuskierue auttaa osallistujia osallistumaan aktiiviseen oppimiseen.

Markkinointi ja viestintä ovat tärkeitä koulutuskierueen onnistumisen kannalta.

Markkinointistrategian huolellinen suunnittelu takaa sen, että se saavuttaa mahdollisimman laajan ja oikean kohdeyleisön. Tämä sisältää monipuolisia markkinointikanavia, kuten sosiaalisen median kampanjoita, sähköpostimarkkinointia, tiedotusvälineiden kautta tapahtuvaa markkinointia sekä yhteistyötä muiden organisaatioiden ja verkostojen kanssa. Markkinoinnilla ja viestinnällä rakennetaan koulutuskierueen brändiä sekä tunnistettavuutta, mikä voi vaikuttaa positiivisesti osallistujien sitoutumiseen ja kiinnostukseen tulevia tapahtumia kohtaan.

6.4 Budjetti

Budjetti kattaa kaikki koulutuskierueen järjestämiseen liittyvät kulut, kuten matkakustannukset, kouluttajien palkkiot, materiaalit, mahdolliset tilavuokrat ja markkinointikulut. Huolellinen budjetointi ja kurinalaiset kulutus päätökset varmistavat parhaiten taloudellisen vakauden (Iiskola-Kesonen 2004, 76). On tärkeää ottaa huomioon kaikki mahdolliset kuluerät ja varata riittävästi varoja jokaiseen osa-alueeseen. Budjetin realistisuus on avainasemassa, ja tarvittaessa on tehtävä kompromisseja ja priorisointeja kustannusten hallitsemiseksi. Taitavasti laadittu budjetointi tarjoaa erinomaiset työkalut projektin edistymisen seurantaan, ohjaamiseen sekä tulevaisuuden suunnitteluun, kun sitä käytetään asianmukaisesti (Granroth 2020).

Koulutuskierueen budjetti koostuu useista eri osista, jotka on huomioitava huolellisesti varojen käytön suunnittelussa ja hallinnassa. Budjettiin sisältyy esimerkiksi matkakustannukset, puhujien ja esiintyjien palkkiot, markkinointi ja mainonta, hallinnolliset kulut sekä ennakoimattomat kulut. Matkakustannuksen kulut liittyvät koulutuskierueen puhujien ja esiintyjien matkustamiseen koulutuskierueen eri kohteisiin, mukaan lukien julkinen liikenne ja muut kuljetusmuodot. Puhujien ja esiintyjien palkkiot sisältävät kustannuksia tapahtumiin osallistumisesta sekä sisällön suunnitteluun käytetystä ajasta. Markkinointi ja mainonta sisältää kustannuksia mainosten suunnittelusta ja painamisesta, digitaalisesta markkinoinnista ja some-mainonnasta. Hallinnolliset kulut sisältävät yleiskustannuksia. Ennakoimattomiin kuluihin varataan pieni osuus budjetista mahdollisiin

odottamattomiin kuluihin, jotka voivat ilmetä koulutuskiertueen aikana. Budjetissa on myös koordinoitinkuluja, jotka liittyvät koulutuskiertueen suunnitteluun, organisointiin ja toteutukseen. Nämä kustannukset kattavat tiimin jäsenten työajan, kokousten järjestämisen, viestinnän sekä kaiken muun tarvittavan koordinoinnin, joka vaaditaan kiertueen onnistumiseksi.

Rahoituksen hankkiminen tapahtuu useista eri lähteistä. Aion ensisijaisesti hakea avustuksia sekä julkisilta että yksityisiltä organisaatioilta. Suunnitelmissa on laatia hakemuksia valtion ja kuntien terveys- ja koulutusviranomaisille saadakseni taloudellista tukea koulutuskiertueen järjestämiseen. Lisäksi aion tutkia mahdollisuuksia saada apurahoja eri säätiöiltä ja järjestöiltä. Erityisesti aion kiinnittää huomiota säätiöihin ja järjestöihin, jotka tukevat seksuaalikasvatusta. Yritykset voivat olla myös merkittävä rahoituslähde. Aion lähestyä yrityksiä, jotka ovat kiinnostuneita tukemaan seksuaalikasvatusta osana vastuullisuusohjelmaansa. Pysin solmimaan sponsorisopimuksia, jotta yritykset voivat tarjota rahoitusta suoraan koulutuskiertueen järjestämiseen esimerkiksi tukea sitä lahjoittamalla tarvikkeita, palveluita tai mainostilaa.

Tavoitteenani on kohdentaa rahoitushakemukset oikeille tahoille ja perustella selkeästi koulutuskiertueen merkitys ja vaikuttavuus. Rahoituksen hankkiminen vaatii pitkäjänteistä suunnittelua ja aktiivista viestintää potentiaalisten rahoittajien kanssa. On tärkeää luoda vakuuttava rahoitussuunnitelma, joka osoittaa, miten varat käytetään tehokkaasti ja miten koulutuskiertue tuottaa arvoa niin osallistujille kuin rahoittajillekin.

6.5 Riskienhallintasuunnitelma

Riskienhallinnan perusta on riskien tunnistaminen, niiden vaikutusten arviointi ja päätöksenteko siitä, miten kukin riski käsitellään. Tähän sisältyy riskin välttämistä, riskin todennäköisyyden ja/tai vaikutusten pienentämistä sekä riskin hyväksymistä. Jos riski hyväksytään, toimitaan etukäteen suunnitellun vaihtoehdon mukaisesti tai sitten vain otetaan vastuu mahdollisista seurauksista. (Projektipomo 2019.) Seksuaalikasvatuksen koulutuskiertueen järjestämisessä on olennaista ennakoida mahdollisia riskejä ja varautua niihin asianmukaisesti. Tämän varmistamiseksi tarvitaan huolellisesti laadittu riskienhallintasuunnitelma, joka tunnistaa, arvioi ja hallitsee potentiaalisia uhkia kiertueen eri vaiheissa. Tämä suunnitelma auttaa varautumaan odottamattomiin tilanteisiin ja vähentämään haitallisten vaikutusten mahdollisuutta.

Riskien tunnistaminen tapahtuu yleensä systemaattisen lähestymistavan avulla, jossa kartoitetaan mahdolliset uhkatekijät tapahtuman eri vaiheissa. Tämä voi sisältää riskin siitä, että kouluyhteisö ei ole kiinnostunut osallistumaan tapahtumaan, tai että tapahtumapaikalle ilmenee viime hetken esteitä tai ongelmia. Asenteet ovat myös yksi riskitekijöistä. Ne voivat luoda haasteita koulutuskierueen järjestämisessä pienemmillä paikkakunnilla. Kun riskit on tunnistettu ja arvioitu, seuraava vaihe on niiden hallinta. Se voi sisältää toimenpiteitä riskien vähentämiseksi tai poistamiseksi kokonaan, kuten varasuunnitelmien laatimisen.

Riskienhallintasuunnitelman päivittäminen sekä tarkistaminen säännöllisesti on myös olennainen osa tätä prosessia. Tämä mahdollistaa uusien riskien tunnistamisen ja siihen vastaamisen sekä varmistaa, että suunnitelma pysyy ajan tasalla ja tehokkaana koulutuskierueen koko elinkaaren ajan.

Riskienhallintasuunnitelma auttaa varmistamaan, että koulutuskierue sujuu mahdollisimman sujuvasti ja turvallisesti, vaikka odottamattomia tilanteita saattaa ilmetä.

Riskienhallintasuunnitelma on olennainen osa kierueen onnistumista, jotta sen tavoitteet saavutetaan tehokkaasti sekä turvallisesti.

7 LAADUNVARMISTUS, VIESTINTÄ JA SEURANTA

7.1 Laadunvarmistusmenetelmät

Laadun syntymiseen vaikuttavat prosessit ovat olennainen osa nykyaikaista laatuajattelua ja johtamiskäytäntöjä. Laadun suunnittelu ja varmistus käytännössä tarkoittavat tuotteiden, palveluiden ja prosessien suunnittelua ja niiden mukaista toimintaa. Sisäisissä ja ulkoisissa tarkastuksissa varmistetaan, että ihmiset toimivat prosessien mukaan, ja jos näin ei ole, muokataan joko prosessin kuvausta tai ihmisten toimintaa. Perinteisesti laadunvarmistus sisältää valvontasuunnitelman, joka kuvaa toimenpiteitä prosessin aikana laadun varmistamiseksi. Tarkkailun avulla pyritään havaitsemaan mahdolliset ongelmat ja korjaamaan ne ennen kuin ne vaikuttavat tuotteen tai palvelun laatuun. Laadunvarmistus vaatii sekä laatuun että riskienhallintaan liittyvää osaamista. Asiantuntijatyössä ja projektiliiketoiminnassa laadunvarmistus vaatii erilaisia menetelmiä, kuten katselmuksia ja ketteriä kehittämismenetelmiä. Laadunvarmistuksessa ja riskienhallinnassa pyritään ennakoimaan ja varautumaan mahdollisiin ongelmiin. Työn onnistumisen vastuu voi olla yksilöllä tai organisaatiolla riippuen työn luonteesta ja johtamiskulttuurista. (Lehtipuu 2023.)

Mielestäni koulutuskiertueen seksuaalikasvatuksen laadunvarmistus on olennainen osa varmistettaessa, että tarjottu tieto ja materiaalit ovat korkealaatuisia ja sopivia nuorten tarpeisiin. Tähän tarkoitukseen voidaan käyttää useita erilaisia menetelmiä, jotka auttavat varmistamaan kiertueen seksuaalikasvatuksen tehokkuuden ja vaikuttavuuden.

Sisällön arviointi on yksi tärkeistä menetelmistä. Tämä tarkoittaa seksuaalikasvatuksen sisältöjen tieteellisen tarkkuuden ja ajantasaisuuden tarkistamista. Mielestäni on tärkeää, että tarjottu tieto perustuu luotettavaan tutkimukseen ja vastaa nykyisiä seksuaalikasvatuksen standardeja sekä suosituksia. Tämä varmistaa, että nuorille tarjotaan ajantasaista ja oikeaa tietoa seksuaalisuudesta ja terveydestä. On tärkeää kerätä palautetta seksuaalikasvatuksen vastaanottajilta, kuten oppilailta. Tämä palautemekanismi auttaa tunnistamaan mahdollisia parannuskohteita ja varmistamaan, että seksuaalikasvatus vastaa kohderyhmän tarpeita ja odotuksia.

Lisäksi vertaisarviointi on hyödyllinen menetelmä koulutuskiertueen seksuaalikasvatuksen laadun arvioinnissa. Pyrkimys saada arviointia ja palautetta muilta asiantuntijoilta tai

kollegoilta auttaa havaitsemaan mahdollisia puutteita tai vahvuuksia materiaaleissa sekä menetelmissä. Tämä monipuolistaa arviointiprosessia ja tuo esiin erilaisia näkökulmia sekä ideoita seksuaalikasvatuksen kehittämiseksi.

Alan asiantuntijoiden osallistuminen varmistaa, että koulutuskiertue on korkealaatuinen ja vastaa nuorten tarpeita. Heidän asiantuntemuksensa ja kokemuksensa auttavat varmistamaan, että tarjottu tieto ja materiaalit ovat ajantasaisia, relevantteja ja sopivia kohdeyleisölle. Tämä varmistaa, että koulutuskiertue on tehokas ja merkityksellinen lasten ja nuorten kannalta, edistäen siten oppimista ja osallistumista.

Laadunvarmistusmenetelmät koulutuskiertueessa ovat ratkaisevan tärkeitä varmistessaan, että kiertueen seksuaalikasvatus on korkealaatuista, luotettavaa ja vaikuttavaa. Näiden menetelmien avulla varmistetaan, että nuoret saavat tarvitsemaansa tietoa ja tukea terveelliseen seksuaaliseen kehitykseen ja päätöksentekoon.

7.2 Viestintäsuunnitelma

Jotta viestinnän tehokkuus voidaan taata, on tarpeen suunnitella ja toteuttaa tiedotusta harkiten ja vastuullisesti. Organisaatioissa tulisi laatia selkeä viestintäsuunnitelma, joka määrittelee, mitä asioita viestitään, kenelle ja milloin. Suunnitelmassa on myös tärkeää määrittää vastuuhenkilöt eri viestintätehtävistä. Lisäksi suunnitelmassa tulee harkita, mitä viestintävälineitä käytetään eri tilanteissa. Kuitenkin olennaista on keskittyä ennen kaikkea itse viestiin eikä niinkään viestintävälineeseen. (Juholin 2006, 35–36.)

Viestintäsuunnitelman tavoitteena on lisätä tietoisuutta seksuaalikasvatuksen merkityksestä ja tarpeesta kouluissa sekä sitouttaa eri kohderyhmät, kuten opettajat, vanhemmat, oppilaat ja sidosryhmät. Tavoitteena on rakentaa positiivista kuvaa ja luottamusta kiertueen tavoitteisiin ja toimenpiteisiin.

Viestintä toteutetaan monipuolisilla kanavilla ja materiaaleilla, kuten verkkosivustoilla, sosiaalisen median alustoilla, painetuissa materiaaleissa sekä sähköpostitiedotteissa ja uutiskirjeissä. Uskon, että vaikuttajien kanssa tehtävä yhteistyö olisi hyödyllinen lisä kiertueen viestintään. Vaikuttajilla on vahva luottamus seuraajiensa keskuudessa, mikä voi

parantaa kiertueen uskottavuutta ja houkuttelevuutta. Heidän monipuolinen sisältönsä voi myös auttaa tavoittamaan erilaisia yleisöjä sekä lisäämään tapahtuman näkyvyyttä.

Aikataulu määritellään niin, että viestintä on jatkuvaa ja kattavaa projektin eri vaiheissa, kuten ennakkomarkkinoinnissa, projektin edetessä ja tapahtumien lähestyessä sekä jälkimarkkinoinnissa projektin päätyttyä. Tärkeää on myös tiedottaa kiertueeseen liittyvistä tapahtumista ja mahdollisista muutoksista ajoissa.

Viestinnästä vastaa tiimi tai henkilö, joka koordinoi ja hallinnoi viestintätoimenpiteitä yhteistyössä muiden projektitiimin jäsenten sekä sidosryhmien kanssa. Jokaisella tiimin jäsenellä on oma roolinsa ja vastuunsa viestinnän osalta. Yhteistyö tiimin kesken on avainasemassa kiertueen onnistumisen kannalta. Viestinnän tiimi vastaa muun muassa viestintästrategian laatimisesta ja päivittämisestä, viestintäkanavien valinnasta sekä käytöstä, viestinnän ajoituksesta ja toteutuksesta sekä viestinnän tehokkuuden ja vaikuttavuuden seurannasta ja arvioinnista.

Viestinnästä arvioidaan ja seurataan viestinnän tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Tätä voidaan tehdä esimerkiksi keräämällä palautetta ja seuraamalla viestinnän vaikutusta projektin osallistumiseen ja toteutukseen. Arvioinnin avulla voidaan tunnistaa mahdolliset parannuskohteet ja tehdä tarvittavia muutoksia viestintästrategiaan.

7.3 Seuranta- ja arviointimenetelmät

Arviointi on olennainen osa oman toiminnan kehittämistä ja suunnittelua. Sen avulla hankitaan tietoa omasta toiminnasta, sen tuloksista ja kehittämistarpeista. Arvioinnin avulla tunnistetaan omat vahvuudet sekä alueet, joita voidaan parantaa. Parantaminen ei ole mahdollista ilman alkuperäisen tilanteen arviointia. Oman toiminnan arviointi ei ole erillinen toimenpide, vaan se on olennainen osa toiminnan suunnittelua sekä jatkuvaa kehittämistä. Arvioinnin avulla löydetyt kehittämiskohteet ohjaavat toimintaa kohti parannuksia. (Yhdistysyhteistyö 2024.)

Seuranta- ja arviointimenetelmät ovat olennainen osa kokonaisuutta. Näiden menetelmien avulla voidaan varmistaa koulutuskiertueen suunnitellun tuotantosuunnitelman toteutuminen sekä arvioida sen vaikutusta ja tehokkuutta seksuaalikasvatuksen parantamisessa kouluissa.

Esimerkiksi osallistujapalautteiden kerääminen koulutuskierroon eri tapahtumissa antaa arvokasta tietoa siitä, miten kohdeyleisö kokee saamansa tiedon ja kuinka hyvin koulutus vastaa heidän tarpeisiinsa. Oppimistulosten arviointi koulutustapahtumien jälkeen auttaa selvittämään, miten hyvin osallistajat ovat omaksuneet koulutuskierroon tarjoamat tiedot ja taidot.

Koulutuskierroon aikana seuranta- ja arviointimenetelmät sisältävät myös havainnointia, jossa seurataan koulutustilanteiden sujuvuutta, osallistujien aktiivisuutta ja kouluttajien vuorovaikutusta kohdeyleisön kanssa. Tämä antaa mahdollisuuden tunnistaa mahdollisia kehityskohteita sekä parantaa koulutustapahtumien laatua ja vaikuttavuutta. Tämä sisältää esimerkiksi kyselytutkimuksia osallistujilta sekä jälkiseurantaa oppilaiden ja opettajien keskuudessa, jotta voidaan selvittää koulutustapahtuman pitkäaikaisia vaikutuksia ja tarpeita tulevien tapahtumien suunnittelussa.

8 YHTEENVETO JA OMA POHDINTA

Tämän opinnäytetyön aihe muotoutui omasta kiinnostuksestani ja innovatiivisesta näkökulmastani tähän aiheeseen. Opinnäytetyöni aihe on erittäin tärkeä nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta. Mielestäni seksuaalisuus on olennainen osa jokaisen ihmisen elämää, ja erityisesti nuoruudessa siihen liittyvät kysymykset voivat olla erityisen haastavia ja herättää monenlaisia tunteita ja kysymyksiä. Siksi on ensisijaisen tärkeää tarjota nuorille laadukasta ja kattavaa seksuaalikasvatusta, joka huomioi heidän tarpeensa ja auttaa heitä ymmärtämään sekä käsittelemään seksuaalisuuteen liittyviä teemoja. Tällainen seksuaalikasvatus voi edistää nuorten terveyttä, hyvinvointia ja itsetuntemusta sekä auttaa heitä tekemään tietoisia ja terveitä valintoja omassa elämässään.

Lasten ja nuorten seksuaalikasvatus on elintärkeä osa heidän terveytensä ja hyvinvointinsa edistämistä. Viime vuosikymmeninä tapahtuneet muutokset yhteiskunnassa ovat vaikuttaneet merkittävästi nuorten seksuaalikäyttäytymiseen ja -terveyteen. Vapauksien lisääntyminen ja tiedon saatavuuden paraneminen ovat johtaneet siihen, että nuoret aloittavat seurustelun ja seksuaalisen aktiivisuuden aiempaa nuorempina. Tämän takia on mielestäni huomioitava, että seksuaalikasvatuksen merkitys on edelleen korkea, ja sen jatkuvaa kehittämistä tarvitaan.

Koulujen rooli seksuaalikasvatuksessa on keskeinen, mutta siihen liittyy haasteita. Vaikka koulujen seksuaalikasvatuksen tasoa voidaan pitää hyvänä, haastattelujen ja havaintojeni perusteella on olemassa alueellisia eroja, ja joissain tapauksissa resurssien puute tai muut yhteiskunnalliset muutokset voivat vaikuttaa negatiivisesti nuorten seksuaalikasvatukseen. Tämän takia on mielestäni tärkeää kehittää toimintamalleja, jotka vastaavat nuorten tarpeisiin sekä yhteiskunnan muuttuviin haasteisiin. Koulutuskiertue tarjoaa nuorille mahdollisuuden saada tietoja ja taitoja seksuaalikasvatuksesta. Tämä lähestymistapa on erityisen hyödyllinen, koska se tarjoaa mahdollisuuden osallistua interaktiivisiin workshoppeihin, paneelikeskusteluihin ja muihin toiminnallisiin tapahtumiin, joissa nuoret voivat oppia, keskustella sekä jakaa kokemuksiaan turvallisessa ympäristössä.

Minulle vahvistui työtäni tehdessä, että koulutuskiertueen suunnittelussa on äärimmäisen tärkeää huomioida lasten ja nuorten tarpeet sekä odotukset. Heidän näkemyksensä ja odotuksensa seksuaalikasvatuksesta ovat keskeisessä roolissa varmistettaessa

koulutuskiertueen tehokkuus ja vaikuttavuus. Lasten ja nuorten tarpeiden ja odotusten ymmärtäminen auttaa suunnittelemaan koulutuskiertueen sisällön sekä toteutuksen niin, että ne vastaavat heidän tarpeitaan mahdollisimman hyvin. Tämä lähestymistapa edistää osallistumista ja sitoutumista koulutukseen, mikä puolestaan lisää koulutustapahtuman vaikuttavuutta ja pitkäaikaista merkitystä nuorten seksuaalikasvatuksessa. Lisäksi lasten ja nuorten tarpeiden huomioiminen vahvistaa koulutuskiertueen merkitystä ja luotettavuutta heidän silmissään, mikä edistää seksuaalikasvatuksen tavoitteiden saavuttamista. Myös monikulttuurisen ja monimuotoisen yhteiskunnan tarpeet tulee ottaa huomioon, jotta kaikki nuoret voivat hyötyä koulutuskiertueesta. Tunne siitä, että lasten ja nuorten seksuaalikasvatuksen kehittäminen koulutuskiertueen avulla on investointi terveeseen kehitykseen ja vastuulliseen aikuisuuteen vahvistui työtäni tehdessä.

Haastatteluiden pohjalta on selvää, että koulutuskiertueella on merkittävä rooli nuorten seksuaalikasvatuksessa ja terveyden tukemisessa. Sekä seksuaaliterapeutti Mari Huistinojan että erityisopettaja Milja Ilveskeron näkemykset antoivat minulle arvokasta tietoa siitä, miten koulutuskiertue voi vastata erilaisten nuorten tarpeisiin ja haasteisiin seksuaalikasvatuksessa. Toiminnallisilla ratkaisuilla voidaan lisätä osallistumista ja tehostaa tiedon välittämistä. Tämä kaikki edistää avoimuutta ja keskustelua seksuaalisuudesta sekä auttaa nuoria rakentamaan terveitä ja turvallisia suhteita itseensä ja toisiinsa. Opinnäytetyöni olisi ollut rikkaampi ja monipuolisempi, jos olisin voinut sisällyttää siihen vielä nuorten kokemuksia ja ajatuksia koulutuskiertueesta. Valitettavasti aikataulusyistä tämä ei nyt ollut mahdollista, mutta ymmärrän kuinka arvokasta heidän panoksensa olisi ollut. Tulevaisuudessa pyrin varmistamaan, että kuulen nuorten äänen ja kokemukset aiempaa paremmin.

Suunnitellessani kiertuetta on tärkeää ottaa huomioon paitsi sisällölliset tavoitteet myös käytännön toteutus, kuten tapahtumien aikataulutus, budjetointi ja riskienhallinta. Koulutuskiertueen toteuttaminen vaatii monenlaisia resursseja, kuten tiloja, kouluttajia, materiaaleja ja markkinointia. Budjetin realistinen laadinta on tässä vaiheessa vielä hieman haastavaa, mutta antaa suuntaa tulevaisuuteen. Resurssien tehokas käyttö ovat avainasemassa koulutuskiertueen onnistumisessa. Arviointi ja seuranta on erittäin olennainen osa koulutuskiertueen tuotannollista puolta. On tärkeää arvioida tapahtumien vaikutuksia ja oppimistuloksia sekä kerätä palautteita osallistujilta ja sidosryhmiltä. Näiden avulla voidaan kiertuetta kehittää ja varmistaa sen pitkäaikaisia vaikutuksia nuorten seksuaalikasvatuksessa.

Haastatteluiden avulla sain arvokasta tietoa siitä, että pieniltäkin vaikuttavat seikat voivat olla merkittäviä suunnitellessa koulutustapahtumaa, ja haastatteluiden avulla voin tehdä suunnitelmasta tarkemman sekä huomioida näitä seikkoja. Näin ollen haastattelut eivät ainoastaan auttaneet minua ymmärtämään nuorten tarpeita paremmin, vaan myös ohjasivat suunnittelutyötäni kohti entistä tarkempaa ja huolellisempaa lopputulosta. Olen syventynyt tuotannollisiin näkökulmiin opinnäytetyötäni tehdessä ja pyrkinyt kehittämään koulutuskiertuetta, joka vastaa nuorten tarpeita sekä edistää heidän seksuaalikasvatustaan ja hyvinvointiaan käytännön toimenpiteiden avulla.

LÄHTEET

Bildjuschkin, Katariina 2015. Työpaperi: Seksuaalikasvatuksen tueksi. Helsinki: Terveyden hyvinvoinninlaitos. Viitattu 22.03.2024.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129742/TYÖ2016_35_web_korjattu.pdf?sequence=5

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino

Granroth, Ulla 2020. Projektin budjetointi – Vinkkejä parhaisiin käytäntöihin. Koho Sales Oy. Viitattu 09.04.2024 <https://www.kohosales.com/sisaltopankki/projektin-budjetointi-vinkkejä-parhaisiin-kaytantoihin-2/>

Halonen, Joonatan 2018. Tavoitteiden tärkeys. Proakatemia. Viitattu 09.04.2024. <https://esseepankki.proakatemia.fi/tavoitteiden-tarkeys/>

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun Teoria Ja Käytäntö. Helsinki. Gaudeamus.

Iiskola-Kesonen, Hanna 2004. Mitä, miksi, kuinka? Käsikirja tapahtumajärjestäjille. Iisalmi: Suomen liikunta ja urheilu ry.

Juholin, Elisa 2006. Communicare! Viestintä strategiasta käytäntöön. Inforviestintä. Porvoo: WS Bookwell.

Koho Sales 2020. Projektin aikataulutus – Miten ja miksi aikatauluttaa projektit? Viitattu 09.04.2024. <https://www.kohosales.com/sisaltopankki/projektin-aikataulutus-miten-ja-miksi-aikatauluttaa-projektit/>

Kontula, Osmo & Meriläinen, Henna 2006. Koulun seksuaalikasvatus 200-luvun Suomessa. Väestöliitto. Viitattu 27.03.2024. <https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/12/7c755e1a-koulun-seksuaalikasvatus-2000-luvun-suomessa.pdf>

Lehtipuu, Petri 2023. Laadunvarmistus. Excellence Finland. Viitattu 08.04.2024. <https://www.excellencefinland.fi/laadunvarmistus/>

Maailman terveysjärjestön (WHO) Euroopan aluetoimisto ja BZgA Federal Centre for Health Education 2010. Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa. Suuntaviivat poliittisille päättäjille, opetus- ja terveydenhoitoalan viranomaisille ja asiantuntijoille. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Maailman terveysjärjestön (WHO) Euroopan aluetoimisto ja BZgA Federal Centre for Health Education 2010. Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa. Toteuttamisohjeet. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Nummelin Raija (1995): Seksuaalisuus nuoruusiän seksuaalikasvatuksessa. Kasvatustieteen lisensiaattitutkimus. Kasvatustieteen laitos. Helsingin yliopisto.

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Sanoma Pro Oy. Helsinki.

Pelin, Risto 2008. Projektihallinnan käsikirja. 5. uud. p. Helsinki: Projektijohtaminen Oy.

Projektipomo 2019. Projektin riskien hallintaa. Proha Oy. Viitattu 09.04.2024.

<https://projektipomo.com/2019/08/29/projektin-riskien-hallintaa/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) 2023. Sukupuolten Tasa-Arvo. Tasa-arvotiedon keskus. Kasvatus- ja opetusalan ammattilainen turvallisen kasvu ympäristön rakentaja. Viitattu 25.03.2023. <https://thl.fi/aiheet/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-edistaminen/tietopaketti-sateenkaarilapsista-ja-nuorista-ammattilaiselle/kasvatus-ja-opetusalan-ammattilainen-turvallisen-kasvuympariston-rakentajana>

UNESCO 2009. International technical guidance on sexuality education. Vol. II – Topics and learning objectives. Paris. Uusikylä, K. & Atjonen, P. 2005. Viitattu 21.03.2024.

Didaktiikan perusteet. Helsinki: WSOY.

Vallo, Helena & Häyrynen, Eija 2016. Tapahtuma on tilaisuus – tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen. Tallinna: Tietosanoma. 5. uudistettu painos.

Väestöliitto 2024. Seksuaalikasvatus. Viitattu 21.03.2024.

<https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalikasvatus/>

Väestöliitto 2024. Lasten seksuaalisuus ja kehontunnekasvatus: Miten kohdata ennakkoluuloja, perinteisiä väärinkäsityksiä ja virheuskomuksia? Viitattu 25.03.2024.

<https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2022/10/f1def51f-uskomukset-ja-ennakkoluulot-miten-toimia.pdf>

Väestöliitto 2024. Lapsen seksuaalinen kehitys. Viitattu 22.03.2024.

<https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/keho-ja-tunteet/lapsen-seksuaalisuus/>

Väestöliitto 2024. Tasa-arvoa ja seksuaaliterveystietoa maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksiin ja vastaanottotyöhön. Ohjaajan opas. Viitattu 25.03.2024.

https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/11/cd2f836a-tasa_arvoa_ja_seksuaaliterveystietoa_ohjaajan_opas.pdf

Yhdistysyhteistyö 2024. Arvioinnin työkaluja ja menetelmiä. Viitattu 05.4.2024.

<https://www.yhdistysyhteistyö.fi/jarjestotoiminta/arvioinnin-tyokaluja-ja-menetelmia/>

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset seksuaaliterapeutille

1. Miten koulutuskiertue voi tukea nuorten seksuaalikasvatusta ja terveyttä?
2. Millaisia osallistumismahdollisuuksia ja interaktiivisia elementtejä voimme sisällyttää koulutuskiertueen toteutukseen, jotta se olisi osallistujille mahdollisimman innostava ja motivoiva?
3. Millaisia haasteita ja mahdollisuuksia näet koulutuskiertueessa seksuaaliterapeutina työskentelevänä?
4. Miten näet koulutuskiertueen roolin ja merkityksen seksuaalikasvatuksen edistämisessä kouluissa, erityisesti ottaen huomioon nykyiset haasteet ja tarpeet alalla?

Liite 2. Haastattelukysymykset erityisopettajalle

1. Miten koulutuskiertue voi tukea erityistarpeita omaavien nuorten seksuaalikasvatusta ja terveyttä?
2. Millaisia osallistumismahdollisuuksia ja interaktiivisia elementtejä voimme sisällyttää koulutuskiertueen toteutukseen, jotta se olisi erityistarpeita omaaville osallistujille mahdollisimman innostava ja motivoiva?
3. Millaisia haasteita ja mahdollisuuksia näet koulutuskiertueessa erityisopettajana työskentelevänä, erityisesti ottaen huomioon erityistarpeita omaavien nuorten tarpeet ja mahdolliset haasteet seksuaalikasvatuksessa?
4. Miten näet koulutuskiertueen roolin ja merkityksen erityistarpeita omaavien nuorten seksuaalikasvatuksen edistämisessä kouluissa, erityisesti ottaen huomioon nykyiset haasteet ja tarpeet alalla?

Liite 3. Tuotantosuunnitelma

<https://drive.google.com/file/d/1tX6v8bCLYmmulk6VV6aveNbGpPsnva2g/view?usp=sharing>